HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ומי מעברה. בקטנות לו בנערות כשהיא בת קנס שתלד בנערות: **משמשות במוך.** מותר להן לשמש במוך ואינן כמשחיתות זרע: **שמא יעשה עוברה סנדל.** שאם תתעבר עובר שני פוחת השני את צורת (ה) הראשון ודומה לסנדל שהוא דג שניים: **שמא תגמול את בנה.** מפני שהחלב נעבר כשמתעברת ואינו טוב ליונק ותלטרך להעתיקו משדיה וימות: **פחות מכאן.** מבת אחת עשרה שנה משמשת כדרכה לפי שלא תתעבר: **ויפר על כן.** על בת שתים עשרה שנה משמשת כדרכה שאם תתעבר לא תמות. אלמא בקטנות לא מיעברא שיבא לכלל לידה דהא ותמות קתני: **וכי תימא.** מבת שתים עשרה ויום אחד שהגיעו ימי הנעוריס נתעברה וילדה בנערות ומתה בנערות הא נמי ליתא דאמר שמואל אין בין נערות לבגרות אלא ששה חדשים משתביא שתי שערות הויא נערה באותן שתביא משתים עשרה שנה והלאה ומשתביאם עד שתבגור ששה חדשים ותו לא. ומתניתא דקתני מבת שתים עשרה ואילך אי מעברא לא מתה במביאה שתי שערות קודם שתתעבר קאמר אבל כל זמן שלא הביאה קטנה היא. והאי דנקט מנין שנים משום דבביר משתים עשרה ויום אחד אפילו הביאה שערות אינו אלא שומא כדאמרינן במסכת נדה [מו.] ובקדושין[ו]: **ופקע אב.** פקעה תביעת אב וחכה הלה במה שבידו שאין בעל דינו קייס וקנס לאו ממון הוא להוריש לאביה בתורת ירושה כל כמה דלא גבתיה: **או אין בגר בקבר.** לאפקועי תביעת אב: **מר בר רב אשי.** לא בעי לה בעיא דרבא משום בגר בקבר אלא אם מתה בנערותה מי פקעה כי בגרות דמחייס או לא. ולהאי לישנא דמר בר רב אשי אליבא דרבא אמרו לעיל[ז] מילתא דפשיטא ליה לאביי מיבעיא ליה לרבא דאילו לישנא קמא מפשט פשיטא ליה לרבא דמיתה לא מפקעא ודלא כאביי כל זמן שלא בגרה וכי קא מיבעיא ליה בבגר בקבר קמבעיא ליה אבל במיתה כל זמן שלא בגרה פליג אדאביי ואמר לא מפקעא וחייב: **מיסה עושה בגרות.** עושה דין בגרות דמפקעא כח אב כי בגרות: **מהו.** מי הוי לאביה או לעצמה: **בגרות מוציאה מרשות אב.** דלא מצינו שזיכתה לו תורה בבתו אלא מכר בקטנות ושאר כגון קנסה ומעשה ידיה בנערות כדילפינן בפרק נערה (לקמן דף מו:) אבל בבגרות לא משכחן וכיון דלא זיכתה לו תורה אנן מהיכא תיתי לן לזכותו בשלה: **וישואין מוציאין מרשות אב.** כדמשכחן בהפרת נדרים דכל זמן דלא ניסת אביה מיפר ומשניסת אין יכול להפר: **מה עליה.** כשהיא נערה ובגרה: **לעצמה.** דכתיב[ח] ונתן האיש השוכב עמה לאבי הנערה אם נערה היא בשעת נתינה: **אביה ובעלה.** ואינו מופר עד שיפרו שניהם: **מתני' בוש ופגם.** במתני' לקמן [מ.] מפרש להו: **האונס נותן מיד.** לאביה אע"פ שכונסה: **לכשיוליד.** בגמרא [ע"ב] פריך אטו אשתו היא ומפרש לה לכשלא יכנוס דאם כנסה אינו נותן קנס כדכתיב[ט] מהר יהמרנה לו ואם מאן ימאן וגו' כסף ישקול אבל אונס כתיב ונתן חמשים כסף ולו תהיה לאשה: **שוהה בעליו.** בכלי שבחר לו לשתות בו כדאמרינן לא יוכל לשלחה (דברים כב): **גמ' שלש נשים משמשות במוך.** פי' בקונטרס מותרות לשמש במוך אע"ג דשאר נשים אסורות משום השחתת זרע ואין נראה לר"ת[ט] דהא קטנה ואילונית מותר לשמש בהדייהו ולא הוי השחתת זרע כיון שהוא דרך תשמיש ומפרש ר"ת משמשות לריכות לשמש במוך אחר תשמיש ועלה טובה קמ"ל ולר"י נראה לקייס פי' הקונט' דבריש נדה (דף ג.) משמע שהמוך הוא במעיה כל שעה והוי כמשמש על האבנים ועל העליס ולא דמי למשמש קטנה ואילונית ועוד אפילו היתה נותנת מוך אחר תשמיש אסורה[י] דלקמן על פי שאינה מצווה על פריה ורביה מ"מ אסורה היא להשחית זרע כדמשמע בנדה (דף יג.) דתנן כל היד המרבה לבדוק בנשים משובחת באנשים תיקלון ומפרש בגמרא משום דנשים לאו בנות הרגשה נינהו משמע דאם היו בנות הרגשה הוו אסירי ויש לדמות דלאו בנות איסור הרגשה נינהו קאמר: **וכי תימא בציר הוא כו' והא בלבד קאמר.** בקונטרס (בקדושין דף עט.) ל"ג ליה דבלאו בלבד משמע טפי לא[ט]: **בא** עליה **ונתארסה מהו.** לרבי עקיבא דמתני' קא מיבעיא ליה דאמר נתארסה ונתגרשה קנסה לעצמה דמי אמריגן כיון שיצאה מרשות האב לענין קנס יהא קנסה לעצמה או דלמא כיון דלענין שאר מילי לא נפקא מרשות האב יהא קנסה לאביה אבל לרבי עקיבא דבריתא פשיטא דקנסה לאביה ולר' יוסי הגלילי נהי דאמר אין לה קנס נמי לא מיבעיא ליה דהא דאין לה קנס לאו משום מיפק מרשותא דאב היא אלא גזירת הכתוב הוא דאין לה קנס ולא נפקא באירוסין כלל מרשות אביה דאב זאבי בקדושין ובמעשה ידיה אע"ג דנתארסה והא דקא בעי לה סתם ולא קאמר לרבי עקיבא בהדיא מהו משום דהלכה כר' עקיבא מחבירו: **הואיל** ונישואין מוציאין מרשות **אב.** פי' בקונט' דילפינן מהפרת נדרים ואע"ג דקי"ל דממונא מאיסורא לא ילפינן ה"מ לאוקמה ברשות אב הוא דלא ילפינן ממונא מאיסורא אבל לאפוקי מרשות אב ילפינן שפיר מהפרת נדרים דבסברא מועטת יש להוציאה מרשות אב ור"י ב"ר אבהם פי' כיון דגלי לן קרא דלאוקמה ברשות אב איסורא וממונא שוין ה"ה לאפוקה[מ] [ור"י מפרש דישואין מוציאין מרשות אב מדדרשינן אים אמו ואביו תירלו אים סיפק בו אשה אין סיפק בידה לעשות ולא נהירא דמעשה ידיה אינו נבעל מן התורה]: **מה** בוגרת **בא** עליה ובגרה **לעצמה.** פירוש דהא מצינו בוגרת שיוצאה מרשות אב לענין ממון וקשה דה"נ נישואין מוציאין מרשות אב לענין ממון ואמאי צריך למילף מבוגרת ונראה דבא עליה ובגרה לעצמה נפקא לן מונתן לאבי הנערה דדרשינן לאבי הנערה ולא לאבי בוגרת: **צער דמאי.** קשה לר"י דמאי קא מיבעיא ליה וכי לא ידע הש"ס שיש צער גדול בבתולה בביאה ראשונה וכמה קטנות חולות מזה וכ"ת דמאותו צער פשיטא ליה להש"ס דפטור שהרי סופה להצטער בכך תחת בעלה והא איכא כמה תנאי בהכונס (ב"ק דף עט. ושם) דלא חייבי לכתב גופנא פירוש דבר שסופו להיות כן ונראה לר"י דצער בעילה משום תאות תשמיש אינו בא בשעת בעלמא הוא הלכך בעי צער דמאי ורשב"א מפרש דפשיטא דצער של בתולים ליכא למימר דע"כ תנא דמתני' חייס לכתב גופנא מדמפתה פטור: לי

ומי מעברא והתני רב ביבי קמיה דרב נחמן [ח]שלש נשים משמשות במוך אלו הן קטנה ומעוברת ומניקה קטנה שמא תתעבר ותמות מעוברת שמא תעשה עוברה סנדל מניקה שמא תגמול את בנה ואיזוהי קטנה מבת אחת עשרה שנה ויום אחד עד שתים עשרה שנה ויום אחד פחות מיכן ויתר על כן משמשת כדרכה והולכת דברי ר"מ וחכמים אומרים אחת זו ואחת זו משמשת כדרכה והולכת ומן השמים ירחמו משום שנאמר [1]שומר פתאים ה' וכי תימא דאיעברא כשהיא נערה ואולידה כשהיא נערה ובשיתא ירחי מי קא ילדה והאמר שמואל [ז]אין בין נערות לבגרות אלא ששה חדשים וכי תימא בציר הוא דליכא הא טפי איכא הא אלא קאמר אלא הכי קמיבעיא ליה יש בגר בקבר ופקע אב או דלמא אין בגר בקבר ולא פקע אב מר בר רב אשי בעי לה הכי מיתה עושה בגרות או אין עושה בגרות תיקו בעי מיניה רבא מאביי בא עליה ונתארסה מהו א"ל [2]מי כתיב ונתן לאבי הנערה אשר לא ארוסה ולטעמיך הא דתניא [3]בא עליה ונשאת לעצמה מי כתיב ונתן לאבי הנערה אשר לא נשואה הכי השתא התם הואיל ובגרות מוציאה מרשות אב ונישואין מוציאין מרשות אב מה בגרות בא עליה ובגרה לעצמה אף נישואין בא עליה ונשאת לעצמה אלא אירוסין מי קא מפקי מרשותא דאב לגמרי הא תנן [4]נערה המאורסה אביה ובעלה מפירין לה נדריה: **מתני'** [7]המפתה נותן שלשה דברים והאונס ארבעה המפתה נותן בושת ופגם וקנס מוסיף עליו אונס שנותן את הצער מה בין אונס למפתה האונס נותן את הצער והמפתה אינו נותן את הצער האונס נותן מיד והמפתה לכשיוציא האונס שותה בעציצו והמפתה אם רצה להוציא מוציא [8]כיצד שותה בעציצו אפילו היא חיגרת אפי' היא סומא ואפילו היא מוכת שחין [9]נמצא בה דבר ערוה או שאינה ראויה לבא בישראל אינו רשאי לקיימה שנאמר [10]2 ולו תהיה לאשה אשה הראויה לו: **גמ'** צער דמאי אמר אבוה דשמואל צער שחבטה על גבי קרקע מתקיף לה רבי זירא אלא מעתה חבטה על גבי שיראין הכי נמי דפטור וכי תימא הכי נמי והתניא ר' שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון [11]אונס אינו משלם את הצער מפני

שסופה

תשמיש אלא אחר כך וכל צער החבלה דמחייב היינו אותו צער הבא לו בשעת חבלה אבל מה שבא לו אחר כך מיפטר דגרמא בעלמא הוא הלכך בעי צער דמאי ורשב"א מפרש דפשיטא דצער של בתולים ליכא למימר דע"כ תנא דמתני' חייס לכתב גופנא מדמפתה פטור:

מסורת הש"ס

(ה) יבמות יב: ק: נדה מה. נדרים לה: [מוספתא נדה פ"ב], (ו) קדושין עט. נדה סה., (ז) נדרים סו: עד: יבמות כט: לקמן מו: קדושין ל., (ח) לקמן מב., (ט) [לעיל כט:], (י) ב"ק נט. ע"ש, (כ) [לף טז:], (ל) [לף לה:], (מ) [דברים כב], (נ) [שמות כב], (ס) [עי' תוס' יבמות יב: ותוס' נדה יג.], (ע) [וע' תוס' נדה סה. ד"ה וכ"מ כו' מייסבין הגירסא], (פ) ת"י כ"י,

תורה אור השלם

1. שֹׁמֵר פְּתָאִים יְיָ דַּלּוֹתִי וְלִי יְהוֹשִׁיעַ:
תהלים קטז ו

2. וְנָתַן הָאִישׁ הַשֹּׁכֵב עִמָּהּ לְאָבִי הַנַּעֲרָ חֲמִשִּׁים כֶּסֶף וְלוֹ תִהְיֶה לְאִשָּׁה תַּחַת אֲשֶׁר עִנָּהּ לֹא יוּכַל שַׁלְּחָהּ כָּל יָמָיו: דברים כב כט

גליון הש"ם

תוס' ד"ה שלש וכו' **דאע"פ שאינה מצווה על** פריה ורביה. עי' סנהדרין דף נט ע"ב תוד"ה והא:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה שמא יעשה עוברה וכו' לוח השני. ע"כ המפלת ומוסקפות פרק המפלת הביא בשם רש"י שולב אחרון ממעך לוקה הרלשונה ע"ש בד"ה קמ"ל בדף כה מיהו ביבמות דף יב כתב רש"י ז"ל דוחק הלחד לת מבכו ופוחת לוכמו משמע דלפעמים הרלשון גוכר ולפעמים הבני גוכר ופעם פי' כך ופעם פי' כך ואין כאן טעות: (כך הגי' בדפ"ר):

מוסף רש"י

משמשות במוך. מוחכות לבת מוך במקום תשמיש כשהן משמשות, כדי שלא יתעברו (יבמות יב: ושם ק:) או: מקבלן הוה לשמש במוך שלא יתעברו (נדה מה.). שמא תעשה עוברה סנדל. ולד שאין לו לוכת פיוס וקיימת לן במסכת נדה (כה:) אין סנדל שאין עמו ולד, משל לאדם שסטר לת מביכו והמזיר לוכתו לאחוריו, דכשהיא מעוברת ומחוכת ומתעברת דוחק הלחד לת מביכו ופוחת לוכתו (יבמות יב: וכעי"ז שם ק:) או: כשמתעברת תמוכים פעמים שלחד דוחק לת מביכו ופוחת לת לוכתו כדלמרינן אין סנדל שאין עמו ולד (נדה מה.). שמא תגמול את בנה. אם תתעבר תהא לריכה לגמול לת בנה מלבמיק, כמו (בראשית כא) ויגמל, לשון הבדלה (יבמות יב:) תפרים לת בנה מלבמיק מחמת עיבוכה (נדה מה.). ואיזוהי קטנה. שמתעברת ומתה (יבמות ק:) הרלויה להתעבר ולמות (שם יב:). פחות מיכן. אינה לריכה לשמש במוך, דוחלי לא תתעבר, ויתר על כן. אם תתעבר לא תמות (נדה מה. וכעי"ז יבמות יב:). אין בין נערות לבגרות אלא ששה חדשים. כשהביאה שתי שערות מדשים, ופעמים שהיא ממהרת לבגור וקימניה יכיכיה בדדיה כדתנן במסכת נדה (מז.) פגה בוחל ומל (קדושין עט.). נערה המאורסה. לאבי נקט נערה דדוקא נערה שהיא בבתולה בת אביה דכתיב בנעוריה בית אביה (נדרים סו:).

סט א מיי' פ"ב מהל' אישות הל' ג טור ש"ע יו"ד סימן לד סעיף ח בהג"ה:

ע ב מיי' פ"ב מהל' נערה הל' טז סמג עשין נד טור אה"ע סימן קטז:

עא ג מיי' שם הל' טו:

עב ד מיי' פי"ח מהל' נדרים הל' ט סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סי' לד סעיף ה:

עג ה מיי' פ"ב מהלכות נערה הל' ז סמג עשין נד טוש"ע אה"ע סי' קטז סעיף ח:

עד ו מיי' פ"ח שם הל' ג סמג שם טוש"ע שם סעיף ג:

עה ז מיי' שם הל' ה טוש"ע שם סעי' ד:

תוספות רי"ד

תניא בא עליה ונשאת לעצמה הואיל ובגרות מוציאה מרשות אב. פי' שלא מצינו שזכתה לו תורה בבתו אלא מכר בקטנותה ושאר שבח ממון כגון קנסה ומעשה ידיה בנערות כדילפי' לקמן בפ' נערה ונשואין נמי מוציאין מרשות אב. פירוש כדאשכחן בהפרת נדרים דכ"ז שלא נשאת אביה מפר נדריה ומשנשאת אין יכול להפר. מה בוגרת בא עלי' ובגרה לעצמה דכתיב ונתן האיש השוכב עמה לאבי הנערה. אם היא נערה בשעת נתינה אף נשואין בא עליה ונשאת לעצמה: **מתני'** המפתה נותן ג' דברים והאונס ד' המפתה נותן בושת ופגם וקנס מוסיף עליו אונס שנותן את הצער מה בין אונס למפתה האונס נותן את הצער והמפתה אין נותן את הצער האונס נותן מיד והמפתה לכשיוציא האונס שותה בעציצו. פי' בכלי שבחר לו לשתות בו כלומר ע"כ ישאנה דכתיב לא יוכל לשלחה כל ימיו והמפתה אם רצה להוציא מוציא. פי' האונס נותן מיד ואע"פ שכונסה שנאמר ונתן האיש השוכב עמה לאבי הנערה כסף ולו תהיה לאשה. ודרשי' תו לו אתה כופה ולא לה: